

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۲۲ مرداد ۱۳۶۵

۷ ذیحجه ۱۴۰۶

۱۳ اوت ۱۹۸۶

۴۸۲

بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، جنگنده‌های نیروی هوایی امروز در ساعت ۱۲:۱۵ مرکز ذخیره‌سازی نفتی کرکوک عراق را به شدت بمباران کردند.^(۱) یک افسر ارشد عملیاتی در ستاد نیروی هوایی در تماس با خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن تأیید این حمله تأکید کرد که مرکز بهره‌برداری نفت قدیم کرکوک با یک سیستم پدافندی قوی حمایت می‌شود و علی‌رغم این پدافند محکم، جت‌های عمل‌کننده پس از اجرای عملیات همگی سالم به پایگاه‌های خود بازگشتند. تأسیسات نفتی مورد تهاجم در این عملیات در سه کیلومتری شمال شرق کرکوک قرار دارد.^(۲)

یکی از خلبانان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در این عملیات شرکت داشت در مصاحبه‌ای با واحد مرکزی خبر گفت: «ما قادریم هر مأموریتی که در هر نقطه عراق به ما واگذار شود، انجام دهیم و این را با عمل خود ثابت خواهیم کرد ... من قبل از پرواز غسل شهادت کردم و با لباس نو و آراسته به استقبال شهادت رفتم.»^(۳) روزنامه کویتی "القبس" با اشاره به تهاجم یادشده، نوشت: «در نتیجه این حمله، به دستگاه‌های تنظیم پمپ اتوماتیک که فعالیت‌های نفتی تأسیسات نفت کرکوک را اداره می‌کرد، خسارات قابل توجهی وارد آمده است.»^(۴)

۴۸۳

فرمانده نیروی هوایی عراق به دنبال حمله موشکی اخیر ایران، طی گفت‌وگویی با روزنامه "الثوره"، تهدید کرد: «چنانچه حکام تهران بر استمرار تجاوز علیه عراق همچنان اصرار بورزند، ضربات آینده نیروی هوایی عراق بسیار کوبنده‌تر از انهدام جزیره سیری خواهد بود.»^(۵) همچنین به گزارش خبرگزاری فرانسه، رادیو بغداد بعدازظهر امروز اعلام کرد که عراق در پاسخ به شلیک موشک ایران به بغداد، به بمباران مناطق غیرنظامی ایران متوسل خواهد شد. بر اساس این گزارش، رادیو بغداد افزود که با وجود این اگر ایران بمباران مناطق غیرنظامی در عراق را دنبال کند عراق به کمک هواپیماهایش همچنان به وارد کردن ضربات شدید به

اهداف اقتصادی ایران ادامه خواهد داد.^(۶) خبرگزاری فرانسه افزود «با توجه به این که برنامه‌های رادیو بغداد تنها برای داخل عراق پخش می‌شود و دریافت آن در تهران میسر نیست، به نظر می‌رسد که انتشار آن به منظور جلوگیری از مهاجرت اهالی شهرهای بزرگ به ویژه بغداد و همچنین اطمینان دادن به شهروندان عراقی از عدم تشدید جنگ شهرها می‌باشد.»^(۷)

۴۸۴

به دنبال حمله عراق به جزیره سیری، سخن‌گوی شورای عالی دفاع (حجت‌الاسلام رفسنجانی) در پایان جلسه این شورا گفت: «اسناد و مدارکی در اختیار داریم که نشان می‌دهد هواپیماهای عراقی برای حمله به جزیره سیری از امکانات کشورهای منطقه استفاده کرده‌اند.»^(۸) آقای هاشمی حمله جنگنده‌های عراق به پایانه نفتی ایران در جزیره سیری را یک مسئله مبهم از لحاظ نحوه دسترسی جنگنده‌های عراقی به آن مکان توصیف کرد و گفت: «بر اساس مدارک موجود، نظیر متن ضبط شده از مکالمات خلبانان عراقی توسط شنود دریایی و نیز گزارش‌های واحدهای رادار نشان می‌دهد که عراق برای حمله به سیری از امکانات تسهیلات کشورهای منطقه سود جسته است.» سخن‌گوی شورای عالی دفاع خسارات وارده به پایانه نفتی سیری را اندک توصیف کرد و یادآوری کرد که جمهوری اسلامی در خلیج فارس دارای ساحلی وسیع و امکانات فراوانی است و قادر است در هر جای خلیج فارس که بخواهد برای صدور نفت خود پایانه صادراتی ایجاد کند. آقای هاشمی رفسنجانی افزود: «حمله عراق به سیری نمایش کوچکی بود که بنگاه‌های تبلیغاتی وابسته آن را خیلی بزرگ کردند ... عراقی‌ها از این اقدام خود نتیجه‌ای نخواهند گرفت، جز این که خیلی‌ها ضرر کنند.»^(۹)

سخن‌گوی شورای عالی دفاع همچنین درباره اقدامات اخیر عراق و شرایط ایران برای پایان دادن به مقابله به مثل گفت: ما تا به حال مقابله به مثل را به عنوان یک عامل بازدارنده به کار گرفته‌ایم، اکنون نیز حاضریم همانند گذشته در صورتی که عراق تضمین بدهد که از حمله به مراکز اقتصادی و شهرهای ما خودداری کند، از مقابله به مثل خودداری کنیم و تذکر می‌دهیم که اگر عراق این پیشنهاد را نپذیرد و یا اگر بپذیرد و به آن عمل نکند با توجه به تدارکات وسیعی که برای مقابله با شرارت‌های رژیم جنگ‌افروز بعثی آماده کرده‌ایم، تمامی هدف‌های تعیین شده در خاک عراق را با موشک و توپ‌های دوربرد و بمب‌های جنگنده‌های خود هدف قرار خواهیم داد.»^(۱۰)

۴۸۵

در حالی که بحث اصلی سخن‌گوی شورای عالی دفاع، آقای هاشمی، در امکان حمله هواپیماهای عراقی و استفاده این کشور از امکانات و فضای کشورهای همسایه بوده است، برخی منابع غربی این موضوع را به تقویت نیروی هوایی عراق و تحویل گرفتن برخی اقلام از شوروی مرتبط کرده‌اند که به دو مورد اشاره می‌شود: هفته‌نامه "جینز دیفنس" در این مورد نوشت: «بغداد ظاهراً در بعضی از ناوگان‌های حمل و نقل هوایی روسی خود تحولاتی ایجاد

کرده که با حمل یک سیستم سوخت‌گیری هوا به هوا، حملات جت‌ها به مسافت‌های طولانی‌تر را میسر می‌سازد.» منبع مذکور خاطرنشان ساخت که منابع نظامی اردنی در آموزش خدمه هواپیماهای عراقی دخالت داشته‌اند. این هفته‌نامه سپس افزوده‌است: «نیروی هوایی عراق اکنون قادر است تسهیلات صادرات نفت ایران در منتهی‌الیه جنوبی خلیج فارس را با استفاده از سوخت‌گیری ناوگان میراژهای اف - ۱۵ (F-۱۵) در آسمان، مورد اصابت قرار دهد.»^(۱۱) همچنین آسوشیتدپرس در این باره گزارش داد: «حمله به سیری نشان‌دهنده آن است که نیروی هوایی عراق - که از مدت‌ها قبل به لحاظ حملات هوایی برتری خود را حفظ کرده‌است - اکنون قادر است با سوخت‌گیری هوایی، قلب ایران را نیز در تیررس حملات هوایی خود قرار دهد. منابع دیپلماتیک "تیکوزیا" که خواستند نامشان فاش نشود گفتند که عراق اخیراً چند فروند هواپیمای حمل‌ونقل ساخت شوروی موسوم به "انتونوف آن - ۱۲ - کوب" (12, Cub-Antonov.An) به عنوان هواپیماهای ویژه سوخت‌رسانی دریافت کرده‌است. عراق پیش از این نیز این چنین هواپیماهایی را در اختیار داشته‌است.»^(۱۲)

۴۸۶

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیوهای بیگانه با واقعه شلیک موشک به پالایشگاه "الدوره" بغداد با کم‌اعتنایی برخورد کردند و در مقابل به انعکاس وسیع حمله هوایی عراق به نفت‌کش‌ها در پایانه نفتی سیری پرداختند. رادیو بین‌المللی فرانسه از جمله نخستین ایستگاه‌های رادیویی بود که در برنامه خود به زبان فرانسه گفت: «شب سه‌شنبه گذشته صدای مهبیی در بغداد شنیده شد.» ولی این رادیو از انتشار این خبر در بخش‌های دیگر خبری خودداری کرد. رادیو بی.بی.سی در بخش انگلیسی صبح روز سه‌شنبه خود ابتدا با این خبر به مثابه یک حادثه مهیج برخورد کرد ولی در برنامه‌های بعدی، درباره آن سکوت کرد. رادیو دولتی انگلیس نیز سه‌شنبه شب ضمن محور قراردادن خبر حمله به نفت‌کش‌ها در سیری، اشاره‌ای گذرا به شلیک موشک به بغداد کرد و پرتاب این موشک را ناموفق خواند. رادیو امریکا نیز در اولین خبر خود ابتدا به‌طور مفصل به حمله عراق به جزیره سیری پرداخت، سپس به‌صورت گذرا درباره شلیک موشک ایرانی چنین اظهار نظر کرد: «تهران گزارش داد که یک موشک زمین به زمین ایران به یک پالایشگاه نفت بغداد برخورد کرده‌است و عراق گزارش داد تنها خسارات اندکی به بار آورده‌است.»^(۱۳)

در این حال، وزیر سپاه امروز در مصاحبه‌ای اعلام کرد که کلیه یگان‌های موشکی سپاه در آمادگی کامل و آماده‌باش به‌سر می‌برند. رفیق دوست افزود: «ما این آمادگی را داریم تا هر زمان عراق به مناطق مسکونی و اقتصادی کشور اسلامی حمله‌نماید، جواب او را دو چندان بدهیم.»^(۱۴)

۴۸۷

خبرگزاری فرانسه به نقل از بیمه "لویدز لندن" گزارش داد: علی‌رغم حمله روز گذشته، به‌نظر می‌رسد که پایانه نفتی سیری از امروز فعالیت خود را از سر گرفته باشد.^(۱۵)

خبرنگار بی.بی.سی در نیکوزیا نیز گزارش داد: شرکت ملی نفت ایران به مشتری‌های نفت خود اعلام کرده‌است که عملیات خود را در جزیره سیری از سرگرفته‌است. اما منابع کشتی‌رانی و نفتی گفته‌اند که شرکت‌های کشتی‌رانی از فرستادن کشتی‌های خود به سیری نگران هستند. بیمه لویدز اعلام کرده‌است که حق بیمه کشتی‌هایی را که عازم سیری هستند، دو برابر کرده‌است و این نشان دهنده نگرانی عمومی از امکان ادامه حملات هوایی عراق علیه سیری است. همچنین بازرگانان نفت، نگران هستند که احتمالاً ایران برای عمل تلافی‌جویانه، نفت‌کش‌هایی را که در آب‌های نزدیک به سواحل عربستان سعودی حرکت می‌کنند، مورد حمله قرار دهد.^(۱۶)

روزنامه امریکایی "وال استریت ژورنال" نیز به نقل از منابع صنعت نفت در لندن و دوبی نوشت: «دو تانکر نفتی امروز از جزیره سیری نفت‌گیری کردند.» این منبع افزود: «ایران نفت خود را از یک پایانه شناور واقع در ۲۴ کیلومتری شمال شرق جزیره سیری به تانکرها منتقل کرده و عملیات نفت‌گیری به‌طور عادی صورت می‌گیرد.» طبق این گزارش، منبع مزبور همچنین گفت: «ایران برای تعمیر پایانه آسیب‌دیده خود، بسیار سریع عمل می‌کند. به‌نظر می‌رسد که هرگونه اقدامی برای مختل کردن موقت و یا همیشگی صادرات نفتی ایران غیرممکن می‌باشد.»^(۱۷) صدای آمریکا نیز در بخش انگلیسی خود گفت: علی‌رغم این‌که متخصصان صنعت نفت معتقدند که حمله عراق علیه جزیره سیری می‌تواند صادرات نفت ایران را فلج کند و به توانایی ایران برای تأمین هزینه‌های عملیات نظامی لطمه بزند، اما مقامات پنتاگون با این نظر موافق نیستند؛ آنها می‌گویند شک دارند که صادرات نفت ایران به‌طور جدی تحت تأثیر قرار گیرد. آنها همچنین قابلیت سوخت‌گیری مجدد هواپیماهای عراقی را دارای ارزش نظامی مهمی نمی‌بینند.^(۱۸)

۴۸۸

در کنار فضای سیاسی - تبلیغاتی خاص برخاسته از جنگ شهرها و جنگ کشتی‌ها، امور مربوط به رزم و عملیات زمینی، به عنوان راه‌حل اصلی مسائل و مصائب مزبور، در دستور کار فرماندهان سپاه قرار دارد. در این چارچوب، امروز نیز امور مربوط به عملیات بزرگ آبی و نیز عملیات محدود در مناطق مختلف، در قرارگاه‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پی‌گیری شد. درباره‌ی عملیات بزرگ آبی در حالی که مباحث طراحی و نحوه اجرای این عملیات در جریان است، فعالیت شدید مهندسی دشمن در منطقه عملیاتی مزبور مورد توجه می‌باشد. به گزارش واحد اطلاعات لشکر ۵ نصر سپاه، عراق پل‌های ارتباطی جزایر "ام‌البابی"، "ام‌الرصاص"، "ام‌الطویله" و "بوارین" را تعمیر و در نوک "ام‌الرصاص" مین‌گذاری کرده‌است. همچنین جاده تأمین نیروهای خود را در آب‌گرفتگی بوبیان حدود ۶۰ متر افزایش داده‌است.^(۱۹) در گزارش دیگری نیز آمده‌است که دشمن خاک‌ریزی رادر شرق کانال ماهی در جنوب پاسگاه مرزی بوبیان در دست احداث دارد.^(۲۰)

همچنین در آستانه عملیات نیروهای خودی در منطقه حاج عمران، تحرکات دشمن در این منطقه زیر نظر نیروهای خودی به دقت دنبال می‌شود. نتایج حاصل حاکی از آن است که این تحرکات از منطقه مهران تا حاج عمران تشدید شده‌است. بر اساس گزارش رسیده، عراق نیروهای خود را - که احتمالاً به شش هزار نفر رسیده‌است - از مهران و قلعه دیزه جمع‌آوری و با تجهیزات کامل در منطقه مرزی حاج عمران مستقر نموده‌است.^(۲۱)

در کنار امور فوق، در ساعت ۲۱:۴۰ امروز جلسه فرماندهان نیروی زمینی سپاه در قرارگاه نجف (باختران) در خصوص عملیات دربندیخان با حضور فرمانده کل سپاه تشکیل شد و در مورد پیشرفت کار و مشکلات یگان‌ها در آماده‌سازی عقبه و دیگر موارد بحث شد. همچنین خط حد یگان‌های عمل‌کننده در منطقه عمومی دربندیخان به اطلاع فرمانده آنها رسید.^(۲۲)

۴۸۹

یک نشریه داخلی سپاه پاسداران گزارش داد که طی چند روز گذشته درگیری‌های متعددی بین نیروهای ضدانقلاب با نیروهای خودی در منطقه پیرانشهر تا اشنویه رخ داده است که در نتیجه آن، ۳۹ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیده‌اند. طبق گزارش مزبور، بر اثر درگیری امروز نیروهای ضربت سپاه با چته‌های دمکرات در ارتفاعات "سرشاخان" (در ۳۰ کیلومتری پیرانشهر) و دو روستای "خوشین" و "دلته" (در حوالی پیرانشهر)، ۲۱ تن از نیروهای خودی شهید و ۸ تن مجروح شدند. همچنین ضدانقلاب در حمله به پایگاه حمزه‌آباد (در ۲۱ کیلومتری پیرانشهر) ۱۵ تن از رزمندگان اسلام را شهید کرد و پیکرهای مطهرشان را به آتش کشید. در درگیری دیگری که در مسیر جاده نقده به پیرانشهر رخ داد فرمانده عشایر منطقه کردستان (محمد قادری) و دو تن از همراهانش بر اثر برخورد با کمین ضدانقلاب به شهادت رسیدند.^(۲۳) در این نشریه، همچنین نتیجه‌گیری شده‌است که در روزهای اخیر، تحرکات ضدانقلابیون وابسته به حزب دمکرات بیشتر در نوارهای مرزی ایران و عراق در حد فاصل پیرانشهر تا اشنویه و سیر و (در نزدیکی ارومیه) متمرکز بوده‌است.^(۲۴)

۴۹۰

در ادامه اعزام نیروهای داوطلب بسیجی، ششمین کاروان راهیان کربلا امروز از تهران به جبهه‌های نبرد اعزام شد.^(۲۵) وزیر سپاه در اجتماع عزیمت‌کنندگان گفت: «امروز ارتش عراق گرفتار است و دنیا مثل گذشته به آنها اسلحه نمی‌دهد و ما باید با حملات پی‌درپی و هجوم گسترده جنگ را به آن‌جا که خداوند می‌خواهد برسانیم.» وی در پایان تأکید کرد: «ما به فرمان امام مصمم هستیم جنگ را در میدان جنگ تمام کنیم و این کار را خواهیم کرد و ما باید خیل عظیم راهیان به جبهه را سازمان داده و تجهیز کنیم و به شرارت‌های دشمن قاطعانه پاسخ دهیم.»^(۲۶) بر اساس این گزارش، آن‌گاه نیروهای رزمنده متشکل در ششمین کاروان راهیان کربلای استان تهران در حالی که لباس رزم بر تن کرده بودند و تعداد بسیاری پرچم جمهوری اسلامی، و پرچم‌های مزین به لااله الا الله را در دست داشتند در صفوف منظم

با اجرای یک راهپیمایی در مسیر خیابان‌های تهران، ره‌سپار جبهه‌های نبرد شدند. در مسیر حرکت این کاروان بزرگ که طول آن به کیلومترها می‌رسید، مردم مسلمان تهران با شعار رزمندگان اسلام، خدا نگه‌دارتان، نیروهای اعزامی به جبهه‌ها را بدرقه کردند.^(۲۷)

همچنین، امروز هزاران نیروی رزمی و تخصصی داوطلب از ۲۰ منطقه کشور از جمله: سرستان، ارسنجان، اسلام‌شهر، گچساران، یاسوج، دهدشت، بابلسر، سوادکوه، شهرکرد، بروجن، لردگان، فارس، قوچان، شاهرود، آبدانان، ساری، بجنورد و ... به نیروهای رزمنده در جبهه‌ها پیوستند.^(۲۸) نیروهای دیگری نیز از ساوجبلاغ، شاهرود، لاهیجان، قم، خرم‌آباد، ارومیه، گیلان‌غرب، برازجان، مشهد، میبد، زاهدان و شهر ری اعزام جبهه‌ها شدند.^(۲۹)

در همین حال، وزارت فرهنگ و آموزش عالی نیز امروز در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که به منظور جبران بخشی از عقب‌ماندگی درسی دانشجویان رزمنده که حداقل سه ماه در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل بوده‌اند و به علت اعزام سراسری، در ترم دوم سال تحصیلی ۶۴-۶۵ در کلاس‌های درس حضور نداشته‌اند، ترم فشرده‌ای به مدت یک ماه به‌صورت

اعزام نیروهای داوطلب ششمین کاروان "راهیان کربلا" از تهران به جبهه‌های نبرد

متمرکز برگزار خواهد کرد.^(۳۰)

در کنار اعزام نیروهای داوطلب به جبهه، کمک‌های مردمی به رزمندگان اسلام همچنان ادامه دارد. روزنامه جمهوری اسلامی امروز طی گزارش مفصلی به بررسی کمک‌های ارسالی

بیش از ۳۰ شهر کشور به جبهه‌ها پرداخته‌است. در این باره پایگاه‌های انتقال خون در شهرهای مختلف اعلام کردند که مردم کرج در سال گذشته بیش از ۶۷۳۱ واحد خون، مردم ایلام ۱۳۱۲ واحد خون و چهارم ۴۳۱۳ واحد خون و مردم آبادان در سه ماهه اول سال جاری ۷۵ واحد خون و مردم اهواز در خرداد ماه سال جاری ۴۳۲۶ واحد خون به رزمندگان مجروح جبهه‌های نبرد اهدا کرده‌اند.^(۳۱)

۴۹۱

به گزارش رادیو اسرائیل، وزیر خارجه ایالات متحده (جورج شولتز) پس فردا درباره جنگ ایران و عراق به کمیسیون فرعی مجلس نمایندگان امریکا گزارش خواهد داد. این رادیو افزود: «برخی ناظران سیاسی واشنگتن در روزهای اخیر گفتند: موقعیت عراق در جنگ با ایران به تدریج متزلزل می‌شود و اگر در ماه‌های آینده تغییر اساسی به وجود نیاید، عراق احتمالاً در آستانه شکست قرار خواهد گرفت.» وزیر خارجه ایالات متحده چند روز پیش فاش ساخت که امریکا و شوروی اخیراً، جنگ ایران و عراق را مورد بحث قرار داده‌اند.^(۳۲)

در همین مورد هفته‌نامه «یواس. نیوز» طی گزارشی نوشت: «بسیاری از دوستان خاورمیانه‌ای صدام وحشت دارند که مسائل خاورمیانه و شکست عراق در جنگ با ایران، زمینه را برای یک کودتای نظامی در عراق فراهم کند. این دوستان عراق مخفیانه برای جلوگیری از شکست عراق و سقوط حکومت بغداد - که نتیجه آن گسترش نفوذ ایران در منطقه است - به امریکا متوسل شده و درخواست کمک فوری کرده‌اند.»^(۳۳)

۴۹۲

وزیر دفاع سوریه در مصاحبه‌ای با روزنامه فرانسوی «لوموند» ضمن مخالفت با انقلاب‌های مذهبی، تمایل سوریه برای ختم جنگ و جلوگیری از تبدیل شدن جنگ به «جنگ اعراب و ایرانیان» تأکید کرد و روابط ایران و سوریه را یک دوستی واقعی نامید اما در عین حال گوشزد نمود که این به معنای عدم اختلاف در مواضع دو کشور نمی‌باشد.

ژنرال «مصطفی طلاس» وزیر دفاع سوریه در این مصاحبه در پاسخ به این سؤال که روابط سوریه با حزب الله چگونه است؟ گفت: «سوریه به طور کلی با انقلاب مذهبی از هر کجا که ناشی شود مخالف است و افراط‌گرایی را نمی‌پذیرد و مدافع یک خط ملی عربی می‌باشد.» خبرنگار لوموند از وی پرسید: «پس به این ترتیب حمایت خودتان را از ایران علیه عراق چگونه توجیه می‌کنید؟» ژنرال طلاس در پاسخ گفت: «حافظ اسد از همان ابتدا گفته بود که این جنگ را باید تمام کرد و این امر در ابتدا بسیار آسان تر بود.» وی افزود: «سوریه متجاوز را محکوم کرد و اجازه نداد که این جنگ به مناقشه‌ای بین اعراب و ایرانیان تبدیل شود و در سایه همت سوریه بود که ایران کشورهای خلیج فارس را اشغال نکرد.» طلاس افزود: «ما نفعی نداریم که ایرانیان را علیه اعراب بسیج کنیم زیرا فقط یک دشمن (اسرائیل) برای ما کافی است و ایرانیان همسایگان متحد استراتژیک ما هستند، چرا باید آنان را با خود دشمن

سازیم». وزیر دفاع سوریه سپس در پاسخ به سؤالی دربارهٔ روابط سوریه و ایران پس از یک دوره تشنج، گفت: «وابطمان خوب است، قبلاً هم خوب بود و در آینده نیز همین‌طور خواهد بود ولی ما دو کشور هستیم و دیدگاه‌های مستقلی داریم و یک دوستی واقعی ما را به یکدیگر پیوند می‌دهد؛ مانند روابطی که ما با فرانسه داریم و این بدان معنی نیست که دیدگاه‌های ما، همواره یک‌سان باشد.» گفتنی است که ژنرال مصطفی طلاس این مطالب را در مصاحبه با خبرنگار لوموند بر اساس رساله دکتری خود درباره روش استراتژیک "ژنرال زوکو" که قرار است در ژوئیه سال آینده (تیرماه ۱۳۶۶) در دانشگاه سوربن (پاریس) از آن دفاع کند، بیان کرد.^(۳۴)

۴۹۳

در گفت‌وگوی وزیر مشاور در امور اقتصادی ترکیه با وزیر نفت ایران در تهران، قرارداد احداث خط لوله نفت و گاز ایران به اروپا از طریق ترکیه، مورد بررسی قرار گرفت و مقرر شد طی شش ماه آینده هیئت‌های کارشناسی دو کشور در مذاکرات خود، بازده اقتصادی این طرح‌ها را بررسی کنند.^(۳۵) به‌موجب توافقاتی به‌عمل آمده و بر اساس درخواست هیئت ترکیه در کمیته بررسی احداث خط لوله نفت، مقرر گردید هیئت ترک در طرح‌ها و روش‌های محاسباتی طرح‌شده در گزارش نهایی بررسی اقتصادی این خط لوله - که در ۲۴ تیرماه ۱۳۶۵ به امضا رسید - تجدید نظر نمایند. همچنین هیئت ترک متعهد شد که تغییرات پیشنهادی خود را تا ۹ شهریور ۱۳۶۵ به‌طور مستند و کتبی برای طرف ایرانی بفرستد.^(۳۶) رادیو بی.بی.سی در این مورد گفت: «به نظر می‌رسد که علی‌رغم علاقه دوطرفه، طرح مذکور - که صادرات نفتی ایران را از خطر بمباران ارتش عراق در خلیج فارس حفظ می‌کند - هنوز مراحل نهایی خود را طی نکرده‌است.»^(۳۷)

۴۹۴

به گزارش روزنامه کیهان، پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن که به‌دلیل خودداری ژاپنی‌ها از ادامه کار به اتمام نرسیده‌است، زیان‌های جبران‌ناپذیر اقتصادی را به کشور وارد آورده‌است. این منبع افزود: «در این پروژه به دلیل غیرمسئولانه برخورد کردن شریک ژاپنی خساراتی که از این بابت به پروژه وارد شده بسیار سنگین‌تر از جنگ است. ژاپن به‌دلیل به درازا کشیده شدن جنگ و از دست دادن بازارهای پیش‌بینی‌شده خارجی و اشباع بازار محصولات پتروشیمی در منطقه، مسئله جنگ را بهانه قرار داده و از ادامه کار امتناع می‌کند.»^(۳۸)

۴۹۵

وزیر صنایع سنگین (بهزاد نبوی) در تشریح وضعیت جدید اقتصادی کشور گفت: «شرایط خاص اقتصادی کشور تأثیر خود را روی کار کلیه واحدهای صنعتی و تولیدی و اقتصادی به‌جای خواهد گذاشت و باید با درک شرایط موجود، آمادگی شرایط سخت‌تر و مشکلات آتی را داشته باشیم و باید برای حل این مشکلات تلاش کنیم ... ما نباید روی نفت، هم به‌دلیل

کاهش و نوسان قیمت آن و هم به خاطر فشارهایی که بر روی صادرات آن است، حساب باز کنیم بلکه باید منابع دیگری را جایگزین صادرات نفت کنیم، اما این کار زمان می‌برد، لذا در این شرایط جدید، توقف‌ها و رکودهایی در خطوط تولید و فعالیت‌های اقتصادی خواهیم داشت.»^(۳۹)

با توجه به سخنان فوق، شدت فشارهای اقتصادی بر ایران هنگامی بیشتر قابل درک است که مشخص گردد صادرات غیرنفتی ایران در مقایسه با واردات تا چه اندازه رقم ناچیزی است. در این باره یک مقایسه در گزارش امروز خبرگزاری "اوپکنا" (وابسته به سازمان کشورهای تولید کننده نفت موسوم به اوپک) قابل ملاحظه است. براساس این گزارش، صادرات غیرنفتی ایران در سه ماه اول سال جاری به حدود ۱۷۲ میلیون دلار رسید. این خبرگزاری به نقل از مقامات گمرکی ایران اعلام کرد که واردات ایران در همین مدت دو میلیارد و هفتصد میلیون دلار بوده که هشت درصد نسبت به سال گذشته در همین مدت افزایش داشته است.^(۴۰)

۴۹۶

رئیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق (حجت الاسلام محمدباقر حکیم) امروز در بیانیه‌ای گلوله‌باران اخیر منطقه سیروان عراق را که دولت آن کشور به ایران نسبت داده بود، از اقدامات ارتش عراق خواند. در این بیانیه آمده است: «رژیم جنایت کار صدام اخیراً علیه مردم مسلمان کرد ما در عراق و ساکنان مجتمع مسکونی منطقه سیروان در جنوب شهر حلبچه دست به یک جنایت فجیع دیگری زده و گلوله‌باران مجتمع مذکور توسط توپخانه دوربرد، قریب ۱۰۴ تن از هموطنان کرد ما را شهید و بیش از ۱۰۰ تن از آنان را زخمی نمود. رژیم صدام با این عمل جنایت کارانه خود قصد داشت از طریق نسبت دادن این بمباران به جمهوری اسلامی ایران آبرو و حیثیت آن را خدشه دار نماید. اغلب ساکنین این مجتمع همان کسانی هستند که رژیم بعثی قبلاً روستاهای آنها را تخریب کرده و آنان را با اجبار در مجتمع یادشده اسکان داده و به دلیل رابطه ساکنین این مجتمع با نیروهای مخالف رژیم، مزدوران بعثی دور تا دور مجتمع را با سیم‌های خاردار محاصره کرده بودند. این رژیم بیشتر اقدام به بمباران روستاهای اطراف شهر "قرنی" در جنوب عراق و مناطق "جیزان الجول"، "بلد" و "الدجیل" و بسیاری از مناطق استان‌های شمالی کرده بود.» رئیس مجلس اعلای عراق در پایان افزوده است: ما از محافل بین‌المللی و سازمان‌های انسان دوست می‌خواهیم به منظور پایان دادن به این اعمال وحشیانه، رژیم صدام را تحت فشار قرار دهند.^(۴۱)

آقای حکیم همچنین امروز شایعات اخیر، درباره وقوع کودتا در عراق را به نحوی تأیید و درباره آن اظهار نظر کرد. وی در بازدید از اردوگاه اسیران عراقی در تبریز به وقوع کودتایی ناموفق اشاره کرد و درباره تبعات آن گفت: «به دنبال این کودتا، به دستور صدام حسین، سرلشکر "عمر محمد هزاع" عامل کودتا به همراه تعدادی از افسران عالی‌رتبه ارتش عراق اعدام شدند. همچنین مأمورین صدام خانه مسکونی وی را در شهرک افسران، تخریب و

اعضای خانواده و بستگان او را دست‌گیر کردند که بر اساس اخبار واصله، تاکنون تعدادی از آنها اعدام شده‌اند.»^(۴۲)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۵/۵/۲۲

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۵/۲۳، ص ۲، اطلاعیه شماره ۲۵۶۲، ستاد مشترک ارتش.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۵/۲۳، ص ۳.
- ۳- مآخذ شماره ۱، ص ۲.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۶/۳، ص ۲۰، به نقل از روزنامه کویتی القیس.
- ۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۴۷، ۱۳۶۵/۵/۲۳، ص ۱، به نقل از روزنامه الثورة.
- ۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۴۶، ۱۳۶۵/۵/۲۲، ص ۲۰، بغداد، خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۵/۵/۲۲.
- ۷- مآخذ شماره ۵، ص ۱۵.
- ۸- شرکت مطبوعاتی و تحقیقاتی فراندیش، رویدادهای سال ۱۳۶۵ (تهران: ۱۳۶۶)، ص ۹۴.
- ۹- مآخذ شماره ۱، ص ۱۲.
- ۱۰- مآخذ شماره ۱.
- ۱۱- مآخذ شماره ۶، ص ۷، لندن، خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۵/۵/۲۱.
- ۱۲- مآخذ شماره ۶، ص ۱۱، نیکوزیا، خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۱۳- مآخذ شماره ۱، ص ۲.
- ۱۴- مآخذ شماره ۱، ص ۱۲.
- ۱۵- مآخذ شماره ۵، ص ۱۱، لندن، خبرگزاری فرانسه.
- ۱۶- مآخذ شماره ۵، ص ۳۰.
- ۱۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۴۹، ۱۳۶۵/۵/۲۵، ص ۷.
- ۱۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۴۸، ۱۳۶۵/۵/۲۴، ص ۲۴، رادیو امریکا.
- ۱۹- سند شماره ۰۱۵۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه‌ای و اطلاعاتی شماره ۶۸"، اطلاعات عملیات لشکر ۵ نصر، "موقعیت شهید بنفشه"، ۲۱ و ۱۳۶۵/۵/۲۲.
- ۲۰- سند شماره ۰۱۵۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه‌ای و اطلاعاتی شماره ۱۴۹۰"، قرارگاه عملیات جنوب (رکن ۲)، ۵/۲۱ تا ۵/۲۳، ۱۳۶۵/۵/۲۳، ص ۳.
- ۲۱- سند شماره ۷۴۹۰۳، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلکس مرکز فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۵/۵/۲۵.
- ۲۲- پیشین.
- ۲۳- سند شماره ۲۲۶۱۱۵، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: منابع سیاسی داخلی سپاه، ۱۳۶۵/۶/۴، ص ۱۵.
- ۲۴- پیشین.
- ۲۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۵/۲۲، ص ۲.
- ۲۶- مآخذ شماره ۱، ص ۱۱.
- ۲۷- مآخذ شماره ۱، ص ۱۱.
- ۲۸- مآخذ شماره ۱، ص ۱۱.
- ۲۹- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۵/۲۲، ص ۱.
- ۳۰- مآخذ شماره ۲۵، ص ۵، اطلاعیه وزارت فرهنگ و آموزش عالی.
- ۳۱- پیشین.
- ۳۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه" ۱۳۶۵/۵/۲۵، ص ۷، به نقل از رادیو اسرائیل.
- ۳۳- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۵/۲۲، ص ۲۰، نیویورک، خبرنگار کیهان، به نقل از هفته‌نامه "یواس نیوز".
- ۳۴- مآخذ شماره ۵، ص ۴۴.
- ۳۵- مآخذ شماره ۱، ص ۱۲.
- ۳۶- مآخذ شماره ۲۹، ص ۱۸.
- ۳۷- مآخذ شماره ۱۸، ص ۳۷، به نقل از رادیو بی‌بی‌سی.
- ۳۸- مآخذ شماره ۲۹، ص ۱۸.
- ۳۹- مآخذ شماره ۲۹، ص ۲.
- ۴۰- روزنامه کیهان (چاپ لندن)، ۱۳۶۵/۶/۱۳، به نقل از خبرگزاری اوپکتا.
- ۴۱- مآخذ شماره ۱، ص ۱۱.
- ۴۲- مآخذ شماره ۱، ص ۲.